

LitLab Leesclub

Leesclub 127: Waan & werkelijkheid

Mauk van Jan Vantoortelboom

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Mauk* van Jan Vantoortelboom. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

1. Ronde 1 bestaat uit 5 quizvragen over de tekst. Een van de spelers leest de vragen voor en alle spelers (inclusief voorlezer) schrijven hun antwoorden op een blaadje. Na het omdraaien van de laatste vraag verschijnen de juiste antwoorden in beeld. Daarna berekent iedereen zijn score.
2. Ronde 2 is een algemeen vragenrondje over de tekst: de spelers benoemen om de beurt wat ze onduidelijk vonden en proberen samen een antwoord te vinden. Als de grootste onduidelijkheden opgelost zijn, begint ronde 3.
3. Degene met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje van de discussievragen omdraaien van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
4. Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door Gabriëlle Katuin in samenwerking met de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

Nu ik hier lig te sterven, heb ik het voorrecht te besluiten dat ik dit alles, dit wat men zo voldaan het leven noemt, had overgeslagen, als ik daartoe de kans had gekregen. (p. 5)

Mauk van Jan Vantoortelboom is het verhaal van een oude zieke man die op zijn sterfbed zijn leven overziet. Mauk was tijdens zijn jeugd een eenzame en angstige jongen met een moeder die op tragische wijze overlijdt als hij twaalf jaar oud is. Zijn vader is een agressieve en wrede man. Om aan het geweld van zijn vader te ontsnappen vlucht Mauk in zijn zelfverzonnen werkelijkheid, het 'Wilde Westen'. Ook daar kan hij niet ontsnappen aan wreedheden en angsten. Mauk ontwikkelt een alter ego: zijn dappere en sterke broer Henri. Die durft wat Mauk niet durft.

In deze leesclub bespreek je de twee werelden waarin Mauk leeft: een realistische wereld en een fantasiewereld. Waarom zijn waar en realiteit soms niet van elkaar te scheiden in iemands hoofd? Kan onze verbeelding ons helpen om ons te beschermen tegen een waarheid die onverdraaglijk is?

Ronde 1: Quiz

Draai de 5 kaartjes met quizvragen een voor een om en noteer allemaal het antwoord op een blaadje.

Ronde 2: Vragenrondje

Wat vond je onduidelijk in *Mauk*, wat begreep je niet zo goed? Formuleer om de beurt een vraag over de tekst en probeer samen tot een antwoord te komen.

Ronde 3: Discussievragen

De speler met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje omdraaien van een van de twee stapels met discussievragen.

Ronde 4: Oordeel

Geef *Mauk* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen.

Quizvraag 1

Wat was het beroep van Mauks vader?

LitLab

Quizvraag 2

Waar hebben Mauk en zijn grote liefde Carla elkaar ontmoet?

LitLab

Quizvraag 3

Wat is de relatie tussen Mauk en Jenny?

LitLab

Quizvraag 4

Waarom voelt Mauk zich schuldig over de dood van nonkel Konrad?

LitLab

Quizvraag 5

Wat kreeg Mauk cadeau van tante Lora namens zijn overleden moeder?

LitLab

Antwoorden

1. Hij is schoolhoofd van een jongensschool.
2. tijdens de huwelijksdag van Boris en zijn vrouw
3. Jenny is zijn verzorgster en de dochter van Carla.
4. Nonkel Konrad is overleden doordat hij in een boom klom om een maretakje te plukken ter gelegenheid van Mauks geboorte.
5. een kistje met de poppetje

LitLab

Feest der herkenning? 1/8

Herlees het citaat waarmee deze leesclub opent. In hoeverre begrijp jij dat Mauk deze gedachte heeft op zijn sterfbed? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 2/8

Mauk voelt zich schuldig over de dood van nonkel Konrad. In hoeverre begrijp jij Mauks schuldgevoel? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 3/8

Ken jij andere verhalen waarin personages willen ontsnappen aan de werkelijkheid? Wat zijn de overeenkomsten en de verschillen met Mauk?

Feest der herkenning? 4/8

Mauk ontwikkelt een gespleten persoonlijkheid. In hoeverre begrijp jij waarom Mauk een alter ego, zijn denkbeeldige broer Henri, heeft ontwikkeld? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 5/8

Henri valt een klasgenoot aan wanneer hij ziet dat zijn moeder wordt geraakt door een sneeuwbal. Wat zegt dit over de relatie tussen Henri en zijn moeder? Hoe zou jij hebben gereageerd? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 6/8

‘De man zit met gebogen hoofd voor me. Ze brachten hem binnen: zijn handen geboid en hij loopt krom. Het is meer dan vijftien jaar geleden dat ik hem heb gezien.’ (118) Carla adviseert Mauk om zijn vader te bezoeken in de gevangenis, terwijl ze elkaar al vijftien jaar niet hebben gezien. Zou jij Mauk hetzelfde adviseren of niet? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 7/8

Mauk is slachtoffer van het mentale en fysieke geweld van zijn vader. Tegelijkertijd doet ook hij zijn omgeving regelmatig geweld aan (het bijten van Carla, de vingers breken van zijn stervende vader, het aanvliegen van Jenny). Vind jij Mauk een slachtoffer of een dader? Leg je antwoord uit.

Feest der herkenning? 8/8

‘Het sterfbed is een plek waar geheimen worden onthuld.’ (p. 15) In hoeverre vind jij dat Mauk alle vragen van Jenny over Carla moet beantwoorden voor hij doodgaat? Leg je antwoord uit.

Feest der
herkenning? 3/8

Feest der
herkenning? 2/8

Feest der
herkenning? 1/8

Feest der
herkenning? 6/8

Feest der
herkenning? 5/8

Feest der
herkenning? 4/8

Feest der
herkenning? 8/8

Feest der
herkenning? 7/8

Stof tot nadenken? 1/8

In de roman lopen verschillende levensperiodes van Mauks door elkaar. Analyseer over welke periodes in Mauks leven wordt verteld, en waarom ze niet in chronologische volgorde staan beschreven.

Stof tot nadenken? 2/8

Tijdens het verhaal wordt duidelijk dat de dood van Mauks moeder een grote stempel heeft gedrukt op zijn jeugd en leven. Hoe heeft die gebeurtenis ook de relatie met zijn vader beïnvloed?

Stof tot nadenken? 3/8

Zowel Mauk als de auteur van het verhaal, Jan Vantoortelboom, verliezen op jonge leeftijd hun moeder. Wat doet deze informatie met jouw lezing van de roman?

Stof tot nadenken? 4/8

Mauks dagboek, dat hij bewaart tussen Karl Mays boeken in 'een omslag van dunne houten berkenplankjes', heeft als titel 'De jonge dood'. Waarom zou Mauk deze titel hebben gekozen?

Stof tot nadenken? 5/8

Mauk speelt zich af in een kleine religieuze dorpsgemeenschap tijdens de vorige eeuw. Ook in Jan van Toortelbooms andere boeken, *De verzonken jongen*, *Meester Mitraillette* en *Jagersmaan*, domineert de katholieke, strenge dorps sfeer het leven. Is die religieuze context belangrijk voor het verhaal, en waarom wel of niet?

Stof tot nadenken? 6/8

In de illustratie van Pieter Nolf zie je een gier op de linker schouder van Mauk (zoek eventueel op internet). Wat is volgens jou de betekenis van de gier in deze illustratie?

Stof tot nadenken? 7/8

Het huis van nonkel Konrad is een terugkerend element in de roman. Analyseer de betekenis van het huis, als zowel een plaats waar het verhaal zich afspeelt, als een symbool.

Stof tot nadenken? 8/8

In *Mauk* is de grens tussen waan en werkelijkheid vaak niet helemaal duidelijk. Over welk deel van het verhaal twijfelde je of het fantasie of werkelijkheid was? Welk effect heeft dit op de beleving of het begrip van de roman? Leg je antwoord uit.

Stof tot
nadenken? 3/8

Stof tot
nadenken? 2/8

Stof tot
nadenken? 1/8

Stof tot
nadenken? 6/8

Stof tot
nadenken? 5/8

Stof tot
nadenken? 4/8

Stof tot
nadenken? 8/8

Stof tot
nadenken? 7/8